

V kuchyni ležela hromádka novin, jež si opatřily kuchařky, vešel jsem dovnitř, abych si vymohl alespoň takzvanou kuchyňskou kávu, a můj pohled ihned padl na hromádku novin na stole u okna. Přestože jsem se nejprve vnitřně bránil, přece jen mi to nakonec nedalo, neovládl jsem se a posadil se, abych noviny prolistoval. Jako vždy stejně odpuzujícím a podlým způsobem, s neomaleností jim vlastní, podávaly noviny zprávu o našem neštěstí, spolu s přesnými detaily, jak je to teď pro naše noviny charakteristické, bezohlednost, s níž psaly o našem neštěstí s úmyslem udělat z něho senzaci, byla krutá, vždy, když jsem četl o jiných neštěstích, mě takhle krutost děsila, zároveň jsem ji však obdivoval, ta takzvaná chladnokrevnost, která se v podobných případech beze studu objevuje na stránkách novin a již čtenářstvo žádostivě hltá, sebe nevyjímaje, neboť já jsem byl již jako dítě chtivý po primitivních novinových senzacích, stejně jako dnes; tentokrát však ve mně zprávy o našem neštěstí přirozeně ihned vyvolaly nechut'. Rodiče jeli s Johannesem do Steyru, aby si prohlédli nový model americké mlátičky na obilí, kterou tam vystavoval místní obchodník se zemědělskými stroji, stejně jako všechny hospodářské stroje na Wolfsegggu byla také mlátička značky *McCormick*. Rodiče vezl Johannes, zdrželi se ve Steyru celý den, navštívili přátele a obstarali nákupy, neboť ve Steyru se dobře nakupuje, a k večeru se pak vydali vozem do Lince, aby v Brucknerově domě na nábřeží Dunaje, v jednom

z nejšerednějších takzvaných Kulturních domů, jaké vůbec existují, navštívili koncert z Brucknerova díla, který měl dirigovat Eugen Jochum. Ihned po koncertě se všichni tři vraceli na Wolfsegg, za volantem seděl otec, a pak, *krátce za Welsem*, na státní silnici číslo 1, kde se odbočuje na Gaspoltshofen, havarovali *přímo na křižovatce*. Jak přesně k havárii došlo, nevěděli dokonce ani v novinách, jinak by nešetřili ohavnými fotografiemi. Beztak přetiskly zvětšeninu, na níž byl bezhlavý trup mé matky, díval jsem se na tu fotografii delší dobu, přirozeně stále v obavách, že někdo vstoupí do kuchyně a přistihne mě. Pil jsem takzvanou kuchyňskou kávu, která byla ještě teplá, protože stála na sporáku, a otevíral jedny noviny za druhými, na všech titulních stránkách byla fotografie neštěstí a všechny titulky se vyznačovaly onou sprostotou a hanebností, jakou se provinční noviny odjakživa vyznamenávají. Nic je totiž nenutí strachovat se o svou úroveň, neboť nemít vůbec žádnou úroveň je přesně to, čím se před čtenáři prezentují, to jim zajišťuje náklady, které jsou velmi vysoké a přinášejí jejich vydavatelům obrovské příjmy. Tuto absolutní nízkost a stejně tak nízký práh zábran v těchto špinavých provinčních plátcích jsem teď pocítil nejen na vlastní kůži, nýbrž i ve vlastní mysli, a čím déle jsem zíral do špinavých provinčních plátek a čím víc si v nich četl, tím víc mě to odpuzovalo. Jedny noviny měly pocit, že svou hanebností za každou cenu překonají všechny ostatní. *Rodina vyhlazena* a pod tím *Tři návštěvníci koncertu zohaveni k nepoznání*, jak zněl jeden z titulků. *Podrobná obrazová reportáž uvnitř listu*, stálo tam, a já hned začal pátrat po obrazové reportáži. Postupoval jsem přitom s největší

možnou nestoudností, musím říci, probíral jsem se listem, jenž hned na první straně ohlašoval obrazovou reportáž, a neustále přitom pozoroval kuchyňské dveře ve strachu, že mě někdo při mém bezpochyby odsouzeníhodném provinění nachytá, nesmím se do těch reportáží zcela pohroužit, říkal jsem si, jinak si nestačím povšimnout, že někdo vešel a přistihl mě. A tak jsem přečetl, poprvé se mi roztrásl ruce, téměř všechno, co o mých blízkých noviny napsaly, a během četby jsem měl pocit, že noviny sice píší s největší možnou prolhaností, zároveň ovšem uveřejňují i pravdu, že sice píší s největší možnou sprostotou, zároveň však uvádějí pouze fakta, že sice v těchto reportážích všechno mrzačí k nepoznání, jak mnohé z nich napsaly o mrtvole mé matky, přitom však jsou zcela hodnověrné. Čím víc je v těchto novinách všechno prolhanější, říkal jsem si při četbě, tím pravdivější to ve skutečnosti je, když píší prolhaně, nepíší noviny nic jiného než pravdu, a čím prolhaněji píší, tím jsou pravdivější. Při četbě novin pokaždé zjišťuji, že noviny jsou prolhané, zároveň však nepíší nic než pravdu, této absurditě jsem nikdy při čtení novin neunikl, ani teď při zprávě o neštěstí, které se mě týká a které je bezpochyby jedním z největších v dějinách hornorakouské dopravy. Na jedné fotografii byla hlava mé matky, spojená ještě slabým cárem masa s trupem, sedícím ve voze, a pod tím noviny napsaly: *Hlava oddělená od trupu*. Neštěstí pochopitelně umožnilo novinám zmínit se i o Wolfseggu, a to, jak dá rozum, zcela nesmyslně. O mých rodičích psaly třeba jako o *šťastně sezdaném páru*, který *zavětil svůj život práci a obecnému blahu*, mého bratra označily za *jednoho z nejlepších myslivců v zemi*, otec byl

jednou líčen jako *lesník známý svou rozvážností*, jindy jako *uznávaný hospodářský rada*, nebo zase jako *vážený nimrod a nezištný podporovatel Hornorakouského zemědělského spolku*. Jedny noviny otiskly fotografii mého bratra Johannese na jachtě v Sankt Wolfgangu, pod níž stálo: *Obrázek ze šťastných dob*; nevím, jak se fotografie dostala na redakční stůl těchto novin, nedokážu si to vysvětlit. Linecké *Volkszeitung* vytiskly rudými písmeny titulek *Dvě generace vyhlazeny*. V žádném článku nechybělo upozornění, že šlo o *křesťanskou rodinu*, o *dobrodince církve* u mého otce, o *dobrou ženu* u mé matky. *Naživu zůstávají syn, vědec pracující v Římě, a jeho dvě sestry*, napsaly linecké *Volkszeitung*. Pohřeb se má konat v sobotu dopoledne, četl jsem. *Wolfsegg přišel o svého pána*, četl jsem. *Traverza prorazila sklo*, jak je také zřetelně vidět na jednom ze snímků, pronikla dovnitř, oddělila hlavu od trupu a mrštila jí na zadní okno vozu, všichni tři, otec, Johannes, ale i matka, zůstali sedět na svých místech. Vůz najel plnou vahou zezadu do nákladního auta, které, jak se zdá, na odbočce na Gaspoltshofen náhle prudce zabrzdilo. Náklad travers byl určen pro jednu firmu ve Schwanenstadtu. Noviny se zmiňovaly o *vině řidiče nákladního auta*, toho však *nelze obvinít před soudem*, neboť *vinen je vždy ten, kdo zezadu narazí do jiného auta*. Obyvatelstvo projevilo *velkou účast*, četl jsem. *Výkropu rakví se ujme rodinný přítel, arcibiskup salcburský*, četl jsem. Salcburský arcibiskup chodil s mým otcem do školy, oba navštěvovali internát gymnázia v Lambachu. *Celá obec je ve smutku*, četl jsem. Uslyšel jsem kroky na chodbě a vstal jsem. Noviny jsem položil na stůl tak, jak jsem je našel, na

ně jsem ještě dal kuchařčiny brýle. Strop kuchyně tvoří vysoká klenba, jako děti jsme se tu nejraději zdržovali především v zimě, protože v kuchyni bylo na rozdíl od ostatních prostor v domě, kde se všude špatně topilo, i za největších mrazů teplo. A v kuchyni byla také pro nás děti až do našich pěti šesti let vždy největší zábava, potom jsem víc poznal zahradníky a spřátelil se s nimi, Johannes zase myslivce, k nimž pak přilnul. Kuchařka je u nás již celá deseti letí. Oslovila mě okamžitě *pane*; tohle oslovení na mne přešlo zcela samozřejmě po otcově smrti. Bratrovi bylo určeno vždy, teď jsem je musel snášet *já*. Pořád jsem ještě nevěděl, co to pro mne v plné míře znamená. Zda by pán nechtěl kávu, zeptala se kuchařka a já řekl, že jsem právě vypil kuchyňskou kávu. Zda by si nechtěl přečíst noviny, zeptala se stejným tónem. Ne, řekl jsem, ihned jsem se utekl ke lži, přestože jsem si zároveň uvědomil, že kuchařka určitě ví, že jsem si její noviny už přečetl, že jsem se na ně žádostivě vrhl, ještě jednou jsem řekl *ne, děkuji*, ale znělo to naprosto nevěrohodně. Takzvaní obyčejní lidé mají, jak se říká, vycvičené ucho pro falešné zabarvení řeči, pro chybné použití jazyka. Ještě se pořád neví, kolik smutečních hostí přijede, řekla kuchařka, dělá jí to hlavu, ale *pán* to pravděpodobně také nebude vědět. Řekl jsem, že to nevím, že nevím vůbec nic, přijel jsem teprve před chvílí *domů z Říma*. *Ach ano, z Říma*, řekla kuchařka. Úplně jsem se odnaučil hovořit s obyčejnými lidmi, vést s nimi hovor, pomyslel jsem si, skličovalo mě, že jsem se v Římě odnaučil styku s obyčejnými lidmi, pomyslel jsem si. Dříve bylo pro mne snadné pohovořit s kuchařkou, vyptat se jí na něco, vyslechnout její

odpověď, znovu se na něco zeptat atakdál. Tahle schopnost mi najednou scházela. U zahradníků jsem měl štěstí, tam se mi podařilo přirozeným způsobem navázat krátký hovor, u kuchařky jsem selhal, pravděpodobně jsem si celou dobu myslel, že ví, jak žádostivě jsem se vrhl na její noviny, protože mě přistihla při takové nízkosti, odhalila mou sprostotu, chápala ji přinejmenším jako nepřístojnost, na druhé straně jsem si myslel, že snad nejpřirozenější ze všeho je být v situaci, kdy všude vládne zděšení, sám vyděšený a popuzený a neschopný prostých úkonů, jako je například jednoduchý rozhovor s kuchařkou; nevyčítal jsem si to, nedivil jsem se, jen mě zahanbovalo, že jsem se nechal přistihnout při takové nízkosti, stál jsem před tou ženou, která si mezitím všimla, že brýle na novinách neleží tak, jak je tam zanechala, jako bych spáchal nějaký zločin, možná si to jen namlouvám, ale myslím si, že ví, že jsem prohrabal celou hromádku novin a všechno, co tam stojí o neštěstí naší rodiny, zhltal s nenasytností, která mě vždycky přepadá, když se dostanu k novinám, i když dnes už to je nenasytnost značně utlumená, zdaleka ne tak příšerná jako dřív, pomyslel jsem si. Kuchařka ví, jak jsem sprostý a hanebný, pomyslel jsem si, vidí to na mně, také toho proti mně zneužívá, pomyslel jsem si, když mě tak zpytavě pozoruje, což je určitě *neobvyklé* u takzvaného obyčejného člověka, ještě k tomu ženského pohlaví. Schovala přitom ruce za záda, předstírala, že si zavazuje tkanici od zástěry, ale to všechno jen z rozpačitosti, že byla přistižena při neuctivosti, která jí nepřísluší, jak jsem si pomyslel, i to, že mě takhle zpytavě pozoruje, je projevem její ničemnosti a sprostoty. Takhle se nelze dívat na pána,

pomyslel jsem si, jak k tomu přijdu. Na druhé straně jsem se cítil daleko trapněji, neboť má sprostota se projevila dřív, ona na ni pouze reagovala, má nestydatost není s tou její srovnatelná, pomyslel jsem si, její nestydatost je proti té mé směšná, ta má je zásadní, neboť já si měl prohlížení novin zapovědět, neměl jsem je brát na vědomí, to by však zase bylo *falešné znásilňování mé povahy*, která po takovém spěšném prolistování novin prahla. Kuchařka přelétla pohledem hromádku novin, měl jsem pocit, že mě odhalila, o tom nebylo pochyb. Malý okamžik jsem ji nenáviděl. Potom jsem však zpozoroval, že také *ona* má ze mne strach, což u mne ihned způsobilo změnu, můj nenávislný postoj vůči ní polevil, jistě teď mohla z mého obličeje vyčíst, že se cítím vinen a myslím si, že mě prohlédla. Bylo by přece naprosto nerozvážné a neodpuštělné mít strach z někoho takového jako kuchařka, z člověka, který je *na mne odkázán* a je koneckonců svým naprosto neškodným způsobem hloupý. Mám-li být upřímný, nemám rád tyhle odulé, narudlé vesnické obličeje, u nichž je do každého záhybu vepsána omezenost. Vždy jsem je nesnášel, i když ne vždy právem, neboť především v těchhle odulých, narudlých vesnických obličejích je vepsána i dobromyslnost. Ale právě taková dobromyslnost mi byla vždycky podezřelá, myslel jsem si. Jako dobromyslnost vůbec, jako vůbec tenhle pojem, s nímž si nevím rady a který mě vlastně odpuzuje. Kuchařka mě zná od dětských let, pomyslel jsem si, nemusím před ní nic předstírat, nemohu nic předstírat, proč se tak rozčiluji, pomyslel jsem si. Zná mě skrz naskrz. Ovšem i v tom ohledu se mýlím, neboť jak může kuchařka vědět, jaký jsem a co jsem, je vůbec směšné

přemýšlet o tom, jaký je její vztah ke mně. *Ne*, řekl jsem, *kávu už nechci*, řekl jsem to mrzutě a vyšel z kuchyně na chodbu. Blížila se ke mně Caecilie, za ní šla Amalia a pak výrobce vinných zátek, můj švagr. Na švagra a na slovo *švagr* si budeš muset zvyknout, pomyslel jsem si. Najednou ti tři stáli přede mnou, jako by mě chtěli z něčeho obvinít. Nevím, jak jsem na tuhle absurdní myšlenku přišel, ale zdálo se mi, že přede mnou stojí tři žalobci a chtějí mě obžalovat z kdovíjakého důvodu, možná ze všech možných důvodů. Caecilie však pouze řekla, že spolu půjdou do hospodářského dvora, kde si promluví s myslivci, kteří mají nést při pohřbu rakev, domluví se s nimi, kterou rakev kdo ponese a podobně. Protože pro nošení rakví podle ní zjevně připadali v úvahu jen myslivci, řekl jsem, že rakev samozřejmě ponесou i zahradníci, rozčilovalo mě, že musím neustále mluvit o rakvích, to mi připadalo na našem hovoru nezvyklé, neustále jsme říkali *rakve*, přitom je za takových okolností obvyklé mluvit o jediné rakvi. Myslivci nejsou schopni unést všechny rakev, řekl jsem. *Rakve ponесou myslivci a zahradníci*, řekl jsem, *dvě rakev ponесou myslivci a jednu rakev zahradníci*. Rakev s otcem ponесou myslivci, přirozeně i rakev s matkou, řekl jsem, zahradníci ponесou Johannese. Při rozmluvě, kdo kterou rakev ponесе, odstrčily Caecilie a Amalia výrobce vinných zátek stranou; najednou stál v pozadí a neměl do toho co mluvit. Je samozřejmé, řekl jsem, že rakev s matkou ponесou myslivci, a myslel jsem přitom na to, jaký vztah matka k myslivcům měla, že myslivci ponесou otce, je také správné, neboť on patřil mezi *ně*, celá desetiletí byl také, jak se říká, *zemský lovcí*. Tohle

označení dostal za nacismu a ponechal si ho ještě další dvě desítky let. Nejprve myslivci ponosou otce a matku a pak zahradníci ponosou Johannese, to je docela jednoduché, řekl jsem. Sestry na mně najednou visely jako klíšťaťata. Všechno mi kladly na bedra, připadalo mi, že mi už naložily na bedra celý Wolfsegg. Když jsem je viděl pohromadě v černých šatech, připadaly mi obě stejně komické, zároveň i stejně odpuzující, jako když měly na sobě své nevkusné dirndly. Výsměšný úsměv jim zmizel z tváří, zůstala zahořklost, najednou obě měly nemocné, šedobílé obličejy, které působily ještě tísnivěji vedle černých šatů, jež si oblékly. Promluvila-li jedna, druhá byla netrpělivostí celá bez sebe, aby mohla mluvit také, jedna skákala druhé znenadání do řeči, jako by se tu nic nezměnilo. Stejným způsobem se česaly, všiml jsem si, že mají na nohou i stejné boty. Amalia se vrátila ze zahradnického domu a byla opět Caeciliiinou sestrou se vším všudy, zase šlo o dvě dávné spřeženky. Ale najednou nebyly proti mně, nýbrž se mnou, jak jsem cítil, právě to mě však odpuzovalo, ten jejich nestydatý oportunismus, s nímž se na mne bezostyšně vrhly po smrti rodičů a bratra. Sestry, pro něž jsem byl celá desetiletí jen *ukrutný surovec*, sprostý *odpadlík*, se na mne teď pověsily, odvolávajíce se na svou bezmocnost. Nesměl jsem se však nechávat příliš unášet tímto pocitem a těmito myšlenkami, abych neztratil sebeovládání, řekl jsem si, budu se chovat naprosto klidně. Stále se pokoušely vyličít mi průběh tragédie, přestože já se už stačil informovat díky kuchařčiným novinám, jedna se snažila prosadit se svým vodopádem řeči proti druhé a švagr vůbec neměl možnost dostat se ke slovu. Nechal jsem je

povídat, přitom jsem viděl, že obě mluví o neštěstí úplně jinak, než jak o něm psaly noviny, každá popisovala takřikajíc *své* neštěstí, jak *ona* je vidí, jak je vidí noviny, je věc zcela jiná, než jak je vidí mé sestry a jak je pravděpodobně vidí můj švagr, o stejném neštěstí neříkají zdaleka totéž, každý za sebe vypráví o jiném neštěstí, přestože jde o *jedno a totéž neštěstí*, myslel jsem si, stejně jako o jedné a téže skutečnosti čteme různé zprávy, například v novinách, mé sestry vyprávějí o jednom a tomtéž neštěstí *pokaždé zcela jinak*, takže jde nakonec o tolik neštěstí, kolik lidí o něm vypráví. Každý vypráví o neštěstí tak, jak je prostřednictvím svých pocitů vidí, a jde sice pokaždé o jedno a totéž neštěstí, ale stejně pokaždé o jiné, pomyslel jsem si. Caecilie vyprávěla o úplně jiném neštěstí než její sestra, Amalia také Caeciliino vyprávění neustále přerušovala, Caecilie naopak Amaliino. Švagr k tomu neměl co říci. Zatímco Amalia stále mluvila o *železné tyči*, která rázem oddělila matce hlavu od těla, Caecilie hovořila pořád o *traverze*, která matce prorazila lebku. Já sám jsem neříkal nic, protože jsem nechtěl prozradit, že už všechny novinové zprávy znám a že jsem si je přečetl v naší kuchyni, to jsem nechtěl prozradit za žádnou cenu, neměl jsem v úmyslu ukázat se jim hned první den příjezdu v tak pohoršlivém světle. A tak měly mé sestry dojem, že o neštěstí nevím vůbec nic a spustily o tom každá *po svém*, vyprávěly mi nahlas a jedna přes druhou všechno, co věděly.